Electronic Copyright: Eastpoint

VI
Ctitoriile lui Neagoe-Voda

Cu Neagoe se aseza in Scaunul Terii-Romanesti un nou “David” pentru calugarii de orice neam, dar mai ales pentru Sarbi, cu Despotii carora el se inrudi, luand, la o data ce nu se poate fotara bine,- dar se pare a fi anterioara venirii sale la Domnie-, pe “despina” Milita, “fiica lui Lazar” si “nepoata” sau vara lui Maximian. Macarie mesterul de tipar ii lucreaza o Evanghelie de toata frumuseta , pe care o mantuie 25 Iunie 1512, iarasi fara a pomeni in titlul ei de vre’o binecuvantare arhiereasca. Dupa aceasta data,- oprind astfel cursul lucrarilor singurei tipografii slavone din Balcani-, ca rasplata, Neagoe, sau, cum isi zicea, dupa numele tatalui sau, Basarab-Voda, ceru de la Patriarhul Constantinopolului Pahomie- pe care-l intalnim intre 1505 si 1514- sa-i faca Mitropolit pe Macarie. Ca Biserica munteana ramasese fara carmuitor de la plecarea lui Nifon, care poate va fi aruncat si blastamul asupra asezamantului creat din nou de dansul, dovedesc cuvintele lui Gavriil Protul: “SI, cum ridica David chivotul legii Domnului, asa si Neagoe-Voda radica biserica cea cazuta si pusi pre Macarie Mitropolit a toata Tara-Romaneasca, a plaiurilor si a Severinului”.

Marinimia lui Neagoe se revarsa asupra tuturor Locurilor Sfinte din Rasarit. La Dionisat, in Athos, el trimise moastele, aduse de dansul intaiu in Tara-Romaneasca, pentru a impaca sufletul lui Radu-cel-Mare, ale lui Nifon, si anume intr’un “sicriu tot de argint curat poleit cu aur si infrumusetat cu margaritar frumos si cu alte pietre scumpe si cu jmalt, si d’asupra pre plehup scris si chipul sfantului intreg, iar jos, la picioarele sfantului, el in genunche, rugandu-se Sfintiei Sale”. O biserica a Sf. Nifon se inalta la Sfantul Munte intru amintirea intemeietorului Bisericii muntene. Manastirea Cutlumuzului, din aceiasi republica de calugari, manastire inceputa inca de Radu, fu mantuita de acest urmas al sau, cuprins de aceiasi ravna pentru cele duhovnicesti; pe malul Marii el facu o “pristaniste”, o ospatarie pentru corabieri, asezand tunuri si adunand arme in turnul de aparare. Pe langa aceasta “Lavra mare a Terii-Romanesti”, Neagoe inoi manastirea Sf. Atanasie si o inzestra cu vase de metal scump si “zevese cusute cu sarma de aur”. La Ivir si la Chilandariu el a pus sa se aduca apa “cu urloiu”. Pantocratorul primi ziduri de imprejmuire; trapezaria si pivnita de la Xeropotam sant daruri ale lui; Sf. Pavel capata un turn de straja. La multe manastiri, la Xenof, la Chilandariu, la Sf. Gheorghe al Arbanasilor, el se inscrise intre ctitori, ba chiar infrumusetata din darnicia lui “manastirea Oreiscului” din “magura Misiei”, manastirule din Tesalia, asa-numitele Meteora, apoi milui manastiri in Paflagonia si in Macedonia, s. a. Inveli din nou cu plumb biserica Patriarhiei din Constantinopol, si-i facu de iznoava chiliile. La Muntele Sinai, dadu podoabe de biserica si “mertic”. Si Ierusalimul avu parte de cucernicele lui daruri.

In tara chiar, Tismana fu acoperita de Domn cu plumb; Cozia primi inoiri; o icoana de la Nucet fu impodobita cu aur si pitre scumpe. Aproape de manastirea lui Mirecea-cel-Batran, in ostrovul Calimanestilor, el facu o manastioara care se pastreaza si pana astazi.